

Mayıs'ın Gezegenleri

Bu ay hareketli bir gökyüzü altındayız. Bir süredir gözlerden uzak kalan Venüs bu aydan itibaren Güneş battıktan sonra batı ufku üzerinde görülebilecek. Venüs'ü yıl sonuna kadar akşam gökyüzünde görebileceğiz.

Aylardır gökyüzünü süsleyen Jüpiter önümüzdeki ay sabah gökyüzüne geçecek, ancak bize güzel iki gösteriyle veda edecek. Gezegen 11 Mayıs'ta ince bir hilal biçimindeki Ay'la çok yakın konumda olacak. Batı ufku üzerindeki ikinci gösteri ay sonunda olacak. Jüpiter'i ayın son birkaç günü Venüs ve Merkür'le yakın konumda görebileceğiz. 28 Mayıs'ta bu üç gezegen birbirlerine çok yakın konuma gelecek.

Bu ay ve yılın kalan kısmında Venüs'ü akşamları, Satürn'ü ise önce tüm gece boyunca, ilerleyen aylardaysa giderek kısalan sürelerle gökyüzünde görebileceğiz. O nedenle bu iki gezegenle ilgili bazı bilgileri kısaca hatırlayalım.

Güzelliğin Simgesi Venüs

Venüs ve Dünya, Güneş Sistemi'nde birbirine en çok benzeyen iki gezegen. Venüs'ün yüzeyi, tıpkı Dünya'da olduğu gibi kayasal yapıda ve jeolojik olarak etkin. Üstelik iki gezegenin iç yapıları da birbirine çok benziyor. Ne var ki gökyüzündeki parlaklığı nedeniyle güzellik tanrıçasının adını alan bu gezegen pek de konuksever bir yer değil.

Venüs'ün atmosferindeki karbon dioksit miktarı bizdekinin 250.000 katı kadar. Ayrıca Dünya atmosferinin çok büyük kısmını oluşturan azot ve oksijen, Venüs atmosferinde serbest olarak hemen hemen hiç bulunmuyor. Bu kadar yoğun karbon dioksit ve sülfürük asitten

oluşan bulutlar, adına hiç de yakışmayan şekilde, gezegeni tam anlamıyla bir cehenneme dönüştürmüş durumda.

Venüs'ün atmosferi o kadar kalın ki, yüzeyindeki atmosfer basıncı yeryüzünde deniz seviyesindeki basıncın neredeyse yüz katı.

Ama biz gökyüzü gözlemcileri açısından ele alacak olursak, Venüs adını kesinlikle hak ediyor. Yakından öyle olmasa da Dünya'dan görüldüğü kadarıyla tam anlamıyla bir güzellik tanrıçası. Bu güzellik tanrıçasını birkaç ay batı ufku üzerinde, birkaç ay doğu ufku üzerinde görürüz. Venüs, Güneş'e Dünya'dan daha yakın olduğundan Güneş'ten çok da uzaklaşmadığını görürüz. İşte yine bu nedenle Venüs'ü yalnızca sabah Güneş doğmadan önce ya da akşam Güneş battıktan sonra belli sürelerle görebiliriz. Akşam hava karardıktan bir süre sonra Güneş ufkun iyice altına indiğinde Venüs de ufkun altında kalır. Yine sabah Güneş doğmadan bir süre önce doğar ve havanın aydınlanmasıyla gözden kaybolur.

Bu durum yalnızca Venüs'e özgü değil. Merkür de benzer şekilde hareket eder. Hatta Merkür Güneş'e Venüs'ten daha yakın olduğundan gözlenebileceği süreler daha kısadır. Bu nedenle Merkür'ü genellikle göremeyiz.

Merkür ve Venüs yörüngelerinde dolanırken dönemsel olarak Güneş'e yaklaşır uzaklaşırlar. Güneş'in önünden ya da arkasından geçtikten sonra tekrar ufukta yükselirler. Aslında yörüngeleri yuvarlaktır, ama bizim bakış doğrultumuz nedeniyle Güneş'e doğru ya da Güneş'ten uzağa doğru hareket ediyor gibi görünürler. Venüs Güneş'e daha uzak olduğundan bu dönemler Merkür'ünkine göre daha uzundur. Bu iki gezegen Güneş'e bizden daha yakın olduklarından Güneş'le aramızdan da geçebilir.

Diğer gezegenlerin yörüngeleri bizimkinden daha geniş olduğundan onları hiçbir zaman Güneş'in önünden geçerken göremeyiz.

Merkür ve Venüs tıpkı Ay gibi evrelerden geçer. Yörüngelerinde dolandıkları sırada Güneş'le aramıza doğru ilerlerken bize bakan yüzleri giderek daha az aydınlanır ve hilal biçimini alırlar. Özellikle Venüs bu sırada bize yaklaştığından bir dürbünle bakıldığında bile hilal biçimi seçilebilir. Mayıs ortaları Venüs'ü hilal biçiminde görmek için iyi bir zaman.

Halkalı Gezegen Satürn

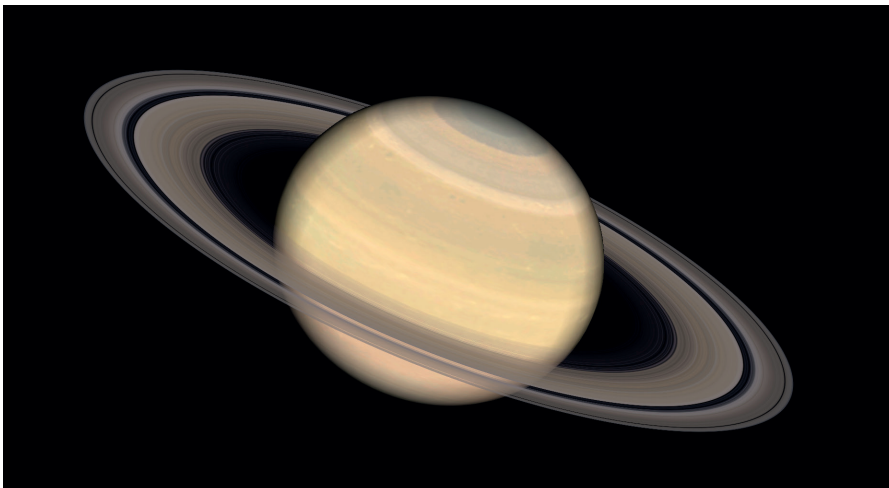
Satürn bu ayın başında Güneş battığında doğmuş oluyor. Yani onu tüm gece gökyüzünde görebileceğiz. Ayrıca bu sırada bize en yakın konumda ve en yüksek parlaklıkta olacak.

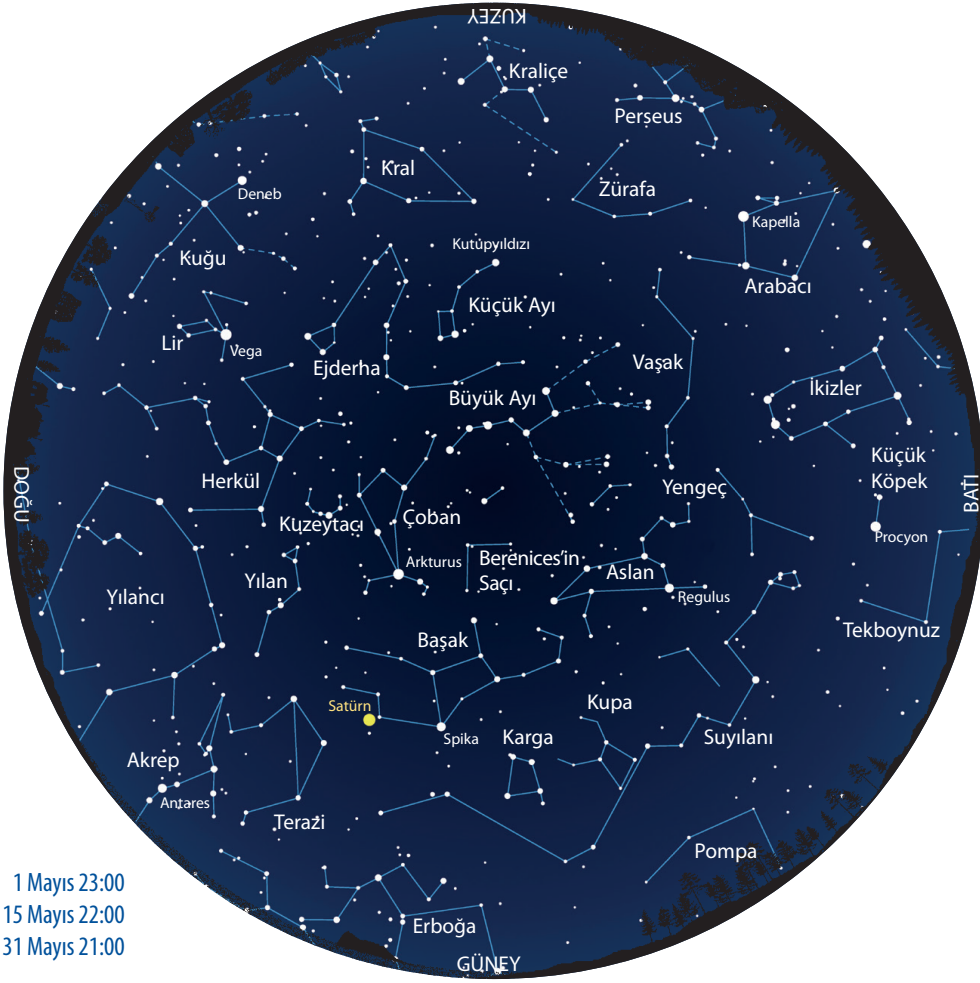
Gecenin ilerleyen saatlerinde gezegen giderek yükselecek ve geceyarısı civarı güney yönünde ufuktan yaklaşık 40° yüksekte olacak. (Bir o kadar daha yukarı çıkarsanız yaz gökyüzünün en parlak yıldızlarından biri olan Arkturus'u görebilirsiniz.) Bu, gezegeni teleskopla izlemek isteyen gözlemciler için en iyi zaman. Çünkü gezegen bu sırada gökyüzündeki en yüksek konumuna ulaşmış olacak ve görüntüsü atmosferin bozucu etkilerinden görece az etkilenecek.

Gezegeni sabah Güneş doğmadan önce görmek için batı-güneybatı ufku üzerine bakmak gerekiyor. Satürn batmak üzereyken Spika bu sefer onun solunda, ufukta hemen hemen onunla aynı yükseklikte bulunuyor.

Satürn'ün parlaklığı ve konumunda ay süresince çok belirgin bir değişim olmayacak. Hem yakın hem de parlak oluşu bir yana, halkalarının durumu da onu ilgi çekici bir hedef yapıyor. Halkalara tam yandan baktığımızda incelikleri nedeniyle halkaları göremeyiz. İyi görebilmemiz için bize göre olabildiğince açılı olmaları gerekir. Halkalar bu sıralar küçük bir teleskopla bile görebileceğimiz şekilde (bu sayfadaki görüntüdeki gibi) açılı duruyor.

Satürn'e bir teleskopla bakarsanız büyük uydularını da görebilirsiniz. En büyük uydusu olan Titan, Güneş Sistemi'nin de ikinci büyük uydusudur. Titan'ı temiz bir gökyüzü altında bir dürbünle bile fazla zorlanmadan görmek mümkün. Gezegenin diğer büyük uydularından Tethys, Dione ve Rhea bir dürbünle kolay kolay seçilemese de küçük bir teleskopla görülebilir.





1 Mayıs 23:00
15 Mayıs 22:00
31 Mayıs 21:00

05 Mayıs

Eta Kova göktaşı yağmuru (60 adet/saat)

12 Mayıs

Ay ve Jüpiter yakın görünümde

13 Mayıs

Ay Dünya'ya en uzak konumunda (405.800 km)

23 Mayıs

Ay ve Satürn yakın görünümde

26 Mayıs

Ay Dünya'ya en yakın noktasında (358.400 km)

27 Mayıs

Merkür, Venüs ve Jüpiter günbatımında yakın görünümde

Mayıs'ta Gezegenler ve Ay

Merkür ayın ikinci haftası akşam gökyüzüne geçiyor. Ancak görülebilecek kadar yükselmesi için ayın sonlarını beklemek gerekecek. Normalde görülmesi zor olan gezegeni ayın son günleri yaklaşacağı Venüs ve Jüpiter sayesinde gökyüzünde bulmak kolay olacak.

Venüs artık günbatımının hemen ardından görülebiliyor. Ancak ayın başlarında ufka çok yakın. Ayın sonlarına doğru gezegeni görmek daha kolay olacak.

Mars geçen ay sabah gökyüzüne geçti. Gezegen önümüzdeki aydan itibaren sabah gökyüzünde görülebilecek.

Jüpiter, akşam hava karardığında batı-günaybatı ufku üzerinde görülebilir. Ancak gezegenin görülebileceği süre fazla değil. Ayın ilk günleri 23:00 civarında batan gezegen ay sonunda havanın kararmasıyla birlikte batacak. Jüpiter, önümüzdeki ay sabah gökyüzüne geçecek.



28 Mayıs'ta günbatımından kısa süre sonra batı ufku

Satürn havanın kararmasıyla birlikte doğmuş oluyor ve tüm gece gökyüzünde bulunuyor. Gezegen akşam saatlerinde doğu-güneydoğu ufku üzerinde görülebilir.

Ay 2 Mayıs'ta sondördün, 10 Mayıs'ta yeniay, 18 Mayıs'ta ilkdördün, 25 Mayıs'ta dolunay hallerinde olacak.